

udtales, „at Thinget, affeet fra hvad der iøvrigt kan være at indvende imod det foreliggende Lovforslag, maa finde den Grundbestemmelse i dette, at der efter Fæstecontractens Udløb skal tillægges Fæsterens Efterladte en lovbestemt Andeel af Fæstegaardens Værdi, uforænelig med Eiendomsretten over Fæstegodsset,“ saa kan jeg vel tiltræde, hvad der deri er udtalt. Det er i Overensstemmelse med, hvad jeg har udtalt tidligere; paa denne Betragtning er min Modstand imod Bestemmelsen i Lovforslaget om, at Fæstegaardene skulle bortfælges ved tvungen Auction med vedblivende 20 Aars Fæstetvang, netop baseret. Man forlanger, at Godseieren skal sælge sin Gaard, men at han skal sælge den som Fæstegaard, og at der altsaa efter Salget ikke skal kunne disponeres over den som Selveiergaard, før efter 20 Aar. Hvad vil det i Virkeligheden sige for Godseieren? Det vil sige, at Gaarden skal sættes bort, saasnart han har solgt den, og sættes bort, ikke paa 20 Aar, men paa Mands og Hustrues Levetid. Man sælger altsaa Gaarden som Fæstegaard og tager dog en Deel af Fæstegaardens Værdi fra Godseieren. Imod en saadan Bestemmelse udtaler det ærede Fleertal sig i sit andet Indstillingspunkt, og deri er jeg fuldkomment enig med Fleertallet. Men anderledes stiller Sagen sig efter min Formening efter Regjeringens Program. Regjeringen siger, at ved Fæstecontractens Udløb skal Gaarden bortfælges ved offentlig Auction som en fri Selveiergaard, og at af den udbragte Værdi skal Godseieren være forpligtet til at indbetale $\frac{1}{4}$ i Statskassen. Derved troer jeg, at man har udsundet, hvad Fæstegaarden er værd, forudsat at man har været heldig nok til at træffe det Net i Henseende til Størrelsen af den Nøtapaart, som skal indbetales af Godseieren. Det er vel blevet paastaet her gjentagne Gange, at en Gaard i Reglen, naar den bliver solgt, har den samme Værdi, hvad enten den bliver solgt med eller uden Fæstetvang. Men jeg benægter dette paa det Bestemteste. Med fri Dispositionsret over Gaarden som over Selveierjord vil man bestemt faae Gaarden udbragt til en højere Værdi. De statistiske Oplysninger, som den ærede Ordfører for Fleertallet meddeelte i Be-

grundelsen af sit Foredrag idag, og som jeg forøvrigt beklager laae saa langt tilbage i Tiden, stadfæste Rigtigheden af denne min Udsættelse. Han oplyste, at omtrent 730 Rd. fra 1845—49 var Gjennemsnitsprisen for en Tønde Hartkorn, som blev solgt til Fæstere og deres Efterladte, hvortil omtrent 940 Rd. var Gjennemsnitsprisen for en Tønde Hartkorn af de Fæsteeiendomme, som blev solgte til Fremmede, og han tilføiede, at den sidstnævnte Priis omtrent svarede til den Priis, der blev givet for Selveiergaarde, naar de vare Gjenstand for Salg, saa at Forskjellen imellem Prisen paa Fæstetjord og paa Selveierjord var imellem $\frac{1}{4}$ og $\frac{1}{5}$. Det var altsaa allerede Forholdet dengang, i Aarene 1845—49, og det er utvivlsomt, at ligesom Priserne i det Hele ere stegne betydelig siden den Tid, saaledes ere ogsaa Begreberne om, hvad Værdi en Gaard har, som er fri for Fæstetvang, fremfor Jord, hvorpaa der hviler Fæstetvang, blevne ganske anderledes klare nu, saa at vedkommende Liebhaveere til Stederne vel vilde vide det og forstaae at bringe det i Beregning. Hertil kommer jo endnu, at Godseieren, naar Gaarden bliver solgt som fri Eiendom, strax med Fordeel kan hyde paa Gaarden og derved sørge for, at den ikke bliver afhændet under dens virkelige Værdi. Jeg skulde ikke have dvælet saalænge ved Spørgsmaalet om Overensstemmelsen mellem Fleertallets andet Indstillingspunkt og Regjeringens tidligere Udtalelser om det Standpunkt, hvorpaa den staaer, med Hensyn til hvad der maa kaldes Indgreb i Eiendomsretten, hvis der til Afstemning kun havde foreligget selve Indstillingen fra det ærede Fleertal uden nogen Motivering. Nu veed jeg vel, at man ved Afstemningen ikke stemmer over Motiveringen, men det er dog umuligt ved en Udvalgsbetænkning og endnu mere ved et Forslag til en motiveret Dagsorden aldeles at undlade at tage Hensyn til Motiveringen. Og nu vilde ærede Medlemmer, ved at tage Udvalgsbetænkningen for sig, finde, at Fleertallet i samme anfører — det findes i Tillæg B. Sp. 1156 —, at det, at der saamtidigt indføres en saadan større Frihed med Hensyn til Jordens Benyttelse, som Regjeringen eventuelt har anbefalet, efter